

SELETUSKIRI

Rahandusministri 18. detsembri 2014. a määruse nr 53 “Tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute, sihtasutuste ja usuliste ühenduste nimekirja koostamise kord, nimekirja koostamiseks esitatavate dokumentide loetelu, ühingu nimekirja kandmise ja sealt kustutamise kord ning asjatundjate komisjoni moodustamise kord, selle töökorraldus, samuti liikmete nimetamise ja tagasikutsumise kord” muutmise määruse eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

1.1 Sisukokkuvõte

Eelnõuga muudetakse rahandusministri 18. detsembri 2004. a määrust nr 53 “Tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute, sihtasutuste ja usuliste ühenduste nimekirja koostamise kord, nimekirja koostamiseks esitatavate dokumentide loetelu, ühingu nimekirja kandmise ja sealt kustutamise kord ning asjatundjate komisjoni moodustamise kord, selle töökorraldus, samuti liikmete nimetamise ja tagasikutsumise kord” (edaspidi *määrus*). Määrus viiakse kooskõlla tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõus olevate muudatustega, mille kohaselt kaotatakse asjatundjate komisjon, kelle senine ülesanne on olnud Maksu- ja Tolliametile (edaspidi *maksuhaldur*) soovituslike ettepanekute tegemine tulumaksusoodustusega ühingute nimekirja kandmise, nimekirja kandmata jätmise või sellest kustutamise kohta. Tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu kohaselt hakkab maksuhaldur tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute, sihtasutuste ja usuliste ühenduste nimekirja uuendada iga kalendrikuu 1. kuupäeval.

1.2 Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Rahandusministeeriumi maksupoliitika osakonna peaspetsialist Helena Kullamaa (tel 611 3149, e-post helena.kullamaa@fin.ee).

Määruse eelnõule tegi juriidilise ekspertiisi õigusosakonna nõunik Marge Kaskpeit (e-post marge.kaskpeit@fin.ee, tel 611 3611). Eelnõu on keeleliselt toimetanud õigusosakonna keeleteoimetaja Sirje Lilover (e-post sirje.lilover@fin.ee, tel 611 3638).

1.3 Märkused

Eelnõu on seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga aastateks 2016-2019, mille punkt 3.16 „Vabaühenduste rahastamise korrastamine“ sisaldab tegevust „Analüüs ja ettepanekud vabaühenduste rahastamisallikate mitmekesistamiseks“. Selle kohaselt sai siseministeeriumi ülesandeks koostada rahastamisallikate mitmekesistamise teemal valitsuskabineti memorandum. 30. novembril 2017. a siseministri Andres Anvelti poolt valitsuskabineti nõupidamisele esitatud memorandumi punkti 4.3 elluviimist toetati valitsuskabineti 28. detsembri 2017. a nõupidamisel. Punkti 4.3 ettepaneku kohaselt tuleb lühendada ja lihtsustada

tulumaksusoodustuse nimekirja arvamise korda, et enamatel ühingutel oleks kiirem ligipääs maksusoodustusele ja seeläbi annetuste kogumise eeldusele.

Eelnõu on seotud tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõuga, millega muudetakse tulumaksuseaduse 1. jaanuaril 2020. a jõustuvat redaktsiooni (RT I, 29.06.2018, 51).

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega. Eelnõuga muudetakse määruse 01.01.2015 jõustunud redaktsiooni.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Eelnõu § 1 punkti 1 kohaselt tehakse muudatus määruse pealkirjas, eemaldades sealt viite asjatundjate komisjoni moodustamise korrale, selle töökorraldusele, liikmete nimetamise ja tagasikutsumise korrale.

Rahandusministeerium, maksuhaldur ning asjatundjate komisjon arutasid ühiselt asjatundjate komisjoni olemasolu vajalikkust. Asjatundjate komisjoni liikmed ning maksuhaldur tegid ettepaneku asjatundjate komisjoni kaotamiseks. Viimastel aastatel ei ole vabaühenduste esindajatel ja maksuhalduril enam olulisi erimeelsusi olnud ning asjatundjate komisjon leidis üksmeelselt juba 2016. aastal, et komisjoni kaasamisel ei ole enam algset mõju. Näiteks enamik ühingute nimekirjast kustutamisi tehakse formaalsetel põhjustel (korduvalt tähtaegselt esitamata deklaratsioonid ja majandusaasta aruanded), mille puhul ei ole tarvilik asjatundjate komisjoni poole pöördumine ning kustutamiseks nõusoleku küsimine.

Maksuhaldur plaanib edaspidi pärast asjatundjate komisjoni kaotamist teha kolmanda sektoriga koostööd veidi paindlikuma töövormi abil. Selleks palub maksuhaldur valdkonna kolmandal sektoril nimetada kontaktisik, kelle poole vajadusel pöörduda ning kelle abiga ühistele aruteludele kolmanda sektori esindajaid kutsuda. Seega on edaspidi ka ilma asjatundjate komisjonita kolmas sektor maksuhalduriga aruteludesse kaasatud.

Eelnõu § 1 punkti 2 kohaselt muudetakse määruse reguleerimisala, millest jäetakse välja asjatundjate komisjoni moodustamise kord, selle töökorraldus, liikmete nimetamise ja tagasikutsumise kord.

Eelnõu § 1 punkti 3 kohaselt tunnistatakse määruse § 2 kehtetuks, kuna asjatundjate komisjon kaotatakse eelnõu § 1 punkti 1 all selgitatud põhjustel.

Eelnõu § 1 punkti 4 ja punkti 11 kohaselt muudetakse määruse § 4 lõiget 1 ja § 5 lõiget 8, mille kohaselt maksuhaldur kannab ühingu nimekirja või kustutab ühingu nimekirjast otsusega otsuse tegemisele järgneva kalendrikuu 1. kuupäeval.

Kehtiva õiguse kohaselt uueneb tulumaksusoodustusega ühingute nimekiri kaks korda aastas – 1. juulist ja 1. jaanuarist. Selleks tuleb nimekirja saada soovival ühingul esitada taotlus maksuhaldurile vastavalt 1. märtsiks või 1. septembriks. Vabaühendustele tähendab see, et nimekirja pääsemine võib võtta aega minimaalselt 4 kuud. Senine menetluse pikkus tuleneb

osalt asjatundjate komisjoni kaasamisest. Kuna asjatundjate komisjon kaotatakse, siis selle võrra lüheneb ka nimekirja pääsemise taotluste menetlemise periood.

Siseministeeriumi poolt koostatud valitsuskabineti memorandumis on välja toodud ka maksuhalduri seisukoht, mille kohaselt võiks taotluste esitamine ja nimekirjas muudatuste tegemine olla pidev. Maksuhalduriga ja asjatundjate komisjoniga toimunud arutelu käigus leiti, et nimekirja uuendamine võiks toimuda iga kalendrikuu 1. kuupäeval. Sel moel uuendatakse nimekirja piisavalt operatiivselt, kuna nimekirja saada soovivad ühingud ei pea enam nimekirja saamist vähemalt 4 kuud ootama. Lisaks pakub nimekirja uuendamine iga kalendrikuu 1. kuupäeval annetajatele kindlustunnet, et kuu alguses nimekirjas olnud ühing kuulub kindlasti nimekirja ka veel kuu lõpus.

Eelnõu § 1 punkti 5 kohaselt tunnistatakse § 4 lõiked 2, 4, 5 ja 6 kehtetuks. Need lõiked reguleerivad tähtaegu, millal peavad ühingud tulumaksusoodustusega ühingute nimekirja kandmise taotluse maksuhaldurile esitama, millal peab maksuhaldur nimekirja kandmise või nimekirja kandmata jätmise ettepaneku esitama asjatundjate komisjonile ning asjatundjate komisjoni poolt tehtud soovitude andmist.

Kuna uue regulatsiooni kohaselt uuendab maksuhaldur tulumaksusoodustusega ühingute nimekirja iga kalendrikuu 1. kuupäeval, siis ei ole vajalik täiendava tähtaja kehtestamine, millal peab ühing nimekirja kandmise taotluse maksuhaldurile esitama.

Eelnõu § 1 punkti 6 kohaselt muudetakse määruse § 4 lõiget 7, mis reguleerib ühingu nimekirja kandmise otsuse teatavaks tegemise tähtaegu. Eelnõu kohaselt kohustub maksuhaldur tegema otsuse nimekirja kandmise või kandmata jätmise kohta ühingule kirjalikult teatavaks 30 päeva jooksul nimekirja kandmise taotluse esitamise päevast arvates. Kui hetkel kehtiva regulatsiooni kohaselt saab ühing otsuse nimekirja kandmata jätmise kohta kaks kuud pärast taotluse esitamist, siis eelnõu kohaselt teeb maksuhaldur vastava otsuse vähemalt poole kiiremini ehk maksimaalselt 30 päeva jooksul.

Eelnõu § 1 punkti 7 kohaselt muudetakse määruse § 5 lõiget 2, mis reguleerib ühingu nimekirjast kustutamise hoiatuse tegemise tähtaegu ning asjatundjate komisjoni sellest teavitamist.

Kuna eelnõu kohaselt muudetakse nimekirja uuendamine pidevaks, puudub vajadus kehtestada konkreetne tähtaeg, millal peab maksuhaldur ühingule nimekirjast kustutamise hoiatuse esitama. Kui lõikes 1 nimetatud puudus on aga kõrvaldatav, annab maksuhaldur selle kõrvaldamiseks 30-päevase tähtaja. Ka kehtivas regulatsioonis on ette nähtud puuduste kõrvaldamiseks üks kalendrikuu. Selle perioodi pikkuse muutmiseks puudub vajadus.

Eelnõu § 1 punkti 8 kohaselt tunnistatakse kehtetuks § 5 lõiked 3 ja 4, kuna see reguleerib maksuhalduri poolt asjatundjate komisjonile ühingu nimekirjast kustutamise ettepaneku tegemist ning komisjoni poolt soovitude esitamist maksuhaldurile.

Eelnõu § 1 punkti 9 kohaselt muudetakse § 5 lõike 5 esimese lause sõnastust, mille kohaselt peab maksuhaldur tegema ühingule otsuse tema nimekirjast kustutamise kohta kirjalikult

teatavaks pärast 30 päeva möödumist nimekirjast kustutamise hoiatuse esitamise päevast arvates või 30 päeva jooksul puuduste kõrvaldamise tähtaja möödumisest arvates.

Eelnõu § 1 punkti 10 kohaselt jäetakse § 5 lõikest 7 välja tähtajad, millal tuleb esitada maksuhaldurile kirjalik taotlus nimekirjast kustutamiseks. Kuna eelnõu kohaselt muudetakse nimekirja uuendamine pidevaks, puudub vajadus kehtestada konkreetne tähtaeg, millal tuleb vastav kustutamise taotlus maksuhaldurile esitada.

Eelnõu §-s 2 sätestatakse määruse rakendumise tähtaeg. Määrus on kavandatud jõustuma alates 2020. aasta 1. jaanuarist.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Määruse rakendumisel kaotatakse asjatundjate komisjon, mille kaasamine nimekirja kandmise taotluste ja nimekirjast kustutamise ettepanekute menetlemisel ei ole asjatundjate komisjoni enda ja ka maksuhalduri arvates omanud juba 2016. aastast enam algset mõju. Asjatundjate komisjoni rolli kaotamise korral saab nimekirja uuendamine toimuda kiiremini ning ilma kolmandate osapoolte poole pöördumiseta.

Asjatundjate komisjoni operatiivsest kaasamisest loobumise korral saab tulumaksusoodustusega ühingute nimekirja uuendada operatiivsemalt. Määruse rakendumisel hakkab maksuhaldur tulumaksusoodustusega ühingute nimekirja uuendama iga kalendrikuu 1. kuupäeval. Nimekirja pidev uuendamine muudab nimekirja saada soovivate ja nimekirjast välja saada soovivate ühingute jaoks taotluste menetlemise perioodi oluliselt lühemaks ja kiiremaks.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamiseks on vaja teha muudatusi Maksu- ja Tolliameti infosüsteemides. Kulud kaetakse Maksu- ja Tolliameti eelarvest.

6. Määruse jõustumine

Määrust rakendatakse alates 2020. aasta 1. jaanuarist.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks ministeeriumidele ja asjatundjate komisjoni liikmetele.